

Μανιφέστο για τον Εκδημοκρατισμό της Ευρώπης

Εμείς, οι Ευρωπαίοι πολίτες, με διαφορετικό υπόβαθρο και από άλλες χώρες, εκκινούμε σήμερα αυτή την έκκληση για τη σε βάθος αναμόρφωση των ευρωπαϊκών θεσμών και πολιτικών. Αυτό το Μανιφέστο περιέχει συγκεκριμένες προτάσεις, ειδικότερα ένα σχέδιο Συνθήκης Εκδημοκρατισμού (Democratization Treaty) και ένα Σχέδιο Προϋπολογισμού (Budget Project), τα οποία μπορούν να υιοθετηθούν και να εφαρμοστούν από τις χώρες που το επιθυμούν, χωρίς καμία να μπορεί να μπλοκάρει όσες θέλουν να προχωρήσουν. Μπορεί να υπογραφεί διαδικτυακά (www.tdem.eu) από όλους τους Ευρωπαίους πολίτες που ταυτίζονται με αυτό. Μπορεί να τροποποιηθεί και να βελτιωθεί από οποιοδήποτε πολιτικό κίνημα.

Μετά το Brexit και την εκλογή αντιευρωπαϊκών κυβερνήσεων ως επικεφαλής αρκετών κρατών-μελών, δεν είναι πλέον δυνατόν να συνεχίσουμε όπως πριν. Δεν μπορούμε απλώς να περιμένουμε τις επόμενες αποχωρήσεις ή την περαιτέρω διάλυση χωρίς να κάνουμε θεμελιώδεις αλλαγές στη σημερινή Ευρώπη.

Σήμερα η ήπειρός μας βρίσκεται ανάμεσα, από τη μία, σε πολιτικά κινήματα των οποίων το πρόγραμμα περιορίζεται στην εκδίωξη αλλοδαπών και προσφύγων, ένα πρόγραμμα που έχουν αρχίσει να θέτουν σε ισχύ, και, από την άλλη, σε κόμματα τα οποία ισχυρίζονται ότι είναι ευρωπαϊκά αλλά στην πραγματικότητα συνεχίζουν να θεωρούν ότι ο σκληρός πυρήνας του νεοφιλελευθερισμού και η διάδοση του ανταγωνισμού παντού (κράτη, επιχειρήσεις, επικράτειες και άτομα) αρκούν για να καθορίσουν ένα πολιτικό σχέδιο. Δεν αναγνωρίζουν με κανέναν τρόπο ότι ακριβώς αυτή η έλλειψη κοινωνικής προοπτικής οδηγεί στο αίσθημα της εγκατάλειψης.

Υπάρχουν κάποια κοινωνικά και πολιτικά κινήματα που προσπαθούν να σταματήσουν αυτόν το θανάσιμο διάλογο, κινούμενα στην κατεύθυνση ενός νέου πολιτικού, κοινωνικού και περιβαλλοντικού θεμελίου για την Ευρώπη. Έπειτα από μια δεκαετία οικονομικής κρίσης δεν λείπουν αυτές οι κρίσιμες, ειδικά ευρωπαϊκές, καταστάσεις: Ανεπαρκείς διαρθρωτικές επενδύσεις στον δημόσιο τομέα -ιδιαίτερα στους τομείς της κατάρτισης και της έρευνας, αύξηση της κοινωνικής ανισότητας, επιτάχυνση της υπερθέρμανσης του πλανήτη και κρίση στην υποδοχή μεταναστών και προσφύγων. Αυτά τα κινήματα όμως έχουν συχνά δυσκολία στο να διαμορφώσουν ένα εναλλακτικό εγχείρημα και να περιγράψουν το πώς θα ήθελαν να οργανώσουν την Ευρώπη του μέλλοντος, καθώς και τη συγκεκριμένη υποδομή λήψης αποφάσεων γι' αυτή.

Εμείς, οι Ευρωπαίοι πολίτες, δημοσιεύοντας αυτό το Μανιφέστο, τη Συνθήκη και τον Προϋπολογισμό, προχωρούμε σε συγκεκριμένες προτάσεις, δημόσια διαθέσιμες σε όλους. Δεν είναι τέλειες, αλλά έχουν την αξία της ύπαρξης. Το κοινό μπορεί να έχει πρόσβαση σε αυτές και να τις βελτιώσει. Βασίζονται σε μια απλή πεποίθηση: Η Ευρώπη πρέπει να χτίσει ένα πρωτότυπο μοντέλο που να διασφαλίζει τη δίκαιη και διαρκή κοινωνική ανάπτυξη των πολιτών της. Ο μόνος τρόπος για να τους πείσει είναι να εγκαταλείψει τις αόριστες και θεωρητικές υποσχέσεις. Εάν η Ευρώπη θέλει να αποκαταστήσει την αλληλεγγύη με τους πολίτες της, μπορεί να το κάνει μόνο παρέχοντας συγκεκριμένες αποδείξεις ότι είναι σε θέση να καθιερώσει μια συνεργασία μεταξύ των Ευρωπαίων, κάνοντας αυτούς που έχουν κερδίσει από την παγκοσμιοποίηση να συμβάλουν στη χρηματοδότηση δημόσιων αγαθών που λείπουν σήμερα από την Ευρώπη. Αυτό σημαίνει να κάνουν τις μεγάλες επιχειρήσεις να εισφέρουν περισσότερα προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και τους πλουσιότερους φορολογούμενους να πληρώνουν περισσότερα από τους φτωχότερους. Αυτό δεν συμβαίνει σήμερα.

Οι προτάσεις μας βασίζονται στη δημιουργία ενός Προϋπολογισμού για τον εκδημοκρατισμό ο οποίος θα συζητηθεί και θα ψηφιστεί από μια κυρίαρχη Ευρωπαϊκή Συνέλευση (European Assembly). Αυτό θα επιτρέψει επιτέλους στην Ευρώπη να εξοπλιστεί με ένα δημόσιο θεσμικό όργανο που θα είναι σε θέση να αντιμετωπίζει άμεσα τις κρίσεις και να δημιουργεί ένα σύνολο θεμελιωδών δημόσιων και κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών στο πλαίσιο μιας διαρκούς και βασισμένης στην αλληλεγγύη οικονομίας. Με αυτόν τον τρόπο, η υπόσχεση που έχει δοθεί ήδη από τη Συνθήκη της Ρώμης για «βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας» θα αποκτήσει τελικά νόημα.

Αυτός ο Προϋπολογισμός, εάν το επιθυμεί η Ευρωπαϊκή Συνέλευση, θα χρηματοδοτηθεί από τέσσερις βασικούς ευρωπαϊκούς φόρους, έμπρακτες ενδείξεις αυτής της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης. Οι φόροι αυτοί θα ισχύουν για τα κέρδη των μεγάλων επιχειρήσεων, για τα υψηλότερα εισοδήματα (άνω των 200.000 ευρώ ετησίως), τους ιδιοκτήτες/κατόχους του μεγαλύτερου πλούτου (άνω του 1 εκατ. ευρώ) και τις εκπομπές άνθρακα (με κατώτατη τιμή 30 ευρώ ανά τόνο).

Εάν καθοριστεί στο 4% του ΑΕΠ, όπως προτείνουμε, ο Προϋπολογισμός αυτός θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει την έρευνα, την κατάρτιση και τα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, ένα φιλόδοξο επενδυτικό πρόγραμμα για την αλλαγή του μοντέλου οικονομικής ανάπτυξης, καθώς και την υποδοχή και ενσωμάτωση των μεταναστών και των συμμετεχόντων στη λειτουργία του μετασχηματισμού. Θα μπορούσε να δώσει επίσης κάποιο περιθώριο στα κράτη-μέλη ώστε να μειώσουν την αντίστροφα

προοδευτική φορολόγηση (regressive taxation) που επιβαρύνει τους μισθούς ή και την κατανάλωση.

Το ζήτημα εδώ δεν είναι η δημιουργία μιας «Ευρώπης μεταβιβαστικών πληρωμών», η οποία θα επιδίωκε να πάρει χρήματα από τις «ενάρετες» χώρες για να τα δώσει στις λιγότερο ενάρετες. Το εγχείρημα για μια Συνθήκη Εκδημοκρατισμού (www.tdem.eu) το εκφράζει αυτό ρητά, περιορίζοντας τη διαφορά ανάμεσα στις εκπίπτουσες δαπάνες και στο εισόδημα που καταβάλλεται από μια χώρα στο όριο του 0,1% του ΑΕΠ της. Αυτό το όριο μπορεί να αυξηθεί μόνο στην περίπτωση που υπάρξει συναίνεση για το σκοπό αυτό, αλλά το πραγματικό ζήτημα είναι αλλού: Είναι πρωτίστως ζήτημα περιορισμού των ανισοτήτων στις διάφορες χώρες και επένδυσης στο μέλλον όλων των Ευρωπαίων, αρχίζοντας βεβαίως από τους νεότερους, χωρίς να προτιμάται κάποια συγκεκριμένη χώρα. Αυτός ο υπολογισμός αποκλείει τις δαπάνες που ωφελούν εξίσου όλες τις χώρες, όπως οι πολιτικές για την αντιμετώπιση της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Επειδή θα χρηματοδοτεί ευρωπαϊκά δημόσια αγαθά προς όφελος όλων των χωρών, ο Προϋπολογισμός για τον εκδημοκρατισμό ενισχύει de facto τη σύγκλιση μεταξύ αυτών.

Επειδή πρέπει να δράσουμε γρήγορα αλλά και να βγάλουμε την Ευρώπη από το σημερινό τεχνοκρατικό αδιέξοδο, προτείνουμε τη δημιουργία μιας Ευρωπαϊκής Συνέλευσης. Αυτή θα επιτρέψει στους νέους ευρωπαϊκούς φόρους να συζητηθούν και να ψηφιστούν, όπως και ο Προϋπολογισμός για τον εκδημοκρατισμό. Η Ευρωπαϊκή αυτή Συνέλευση μπορεί να ιδρυθεί χωρίς να αλλάξουν οι ισχύουσες ευρωπαϊκές Συνθήκες.

Θα πρέπει ασφαλώς να επικοινωνεί με τα σημερινά θεσμικά όργανα λήψης αποφάσεων (ιδιαίτερα με το Eurogroup, στο πλαίσιο του οποίου οι Υπουργοί Οικονομικών της Ευρωζώνης συνεδριάζουν άτυπα κάθε μήνα). Αλλά σε περιπτώσεις διαφωνίας, η Συνέλευση θα έχει τον τελικό λόγο. Σε διαφορετική περίπτωση, η ικανότητά της να αποτελέσει τόπο για έναν νέο διεθνικό, πολιτικό χώρο, όπου κόμματα, κοινωνικά κινήματα και ΜΚΟ θα μπορέσουν επιτέλους να εκφραστούν, θα ετίθετο σε κίνδυνο. Θα διακυβευόταν εξίσου η πραγματική αποτελεσματικότητά της, δεδομένου ότι το ζήτημα είναι να εξαλείψουμε από την Ευρώπη την αιώνια αδράνεια των διακυβερνητικών διαπραγματεύσεων. Πρέπει να έχουμε κατά νου ότι ο κανόνας της δημοσιονομικής ομοφωνίας που ισχύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει εμποδίσει εδώ και χρόνια την υιοθέτηση οποιουδήποτε ευρωπαϊκού φόρου και διατηρεί την αιώνια καταφυγή στο δημοσιονομικό ντάμπινγκ από τους πλουσίους και τους πιο ευέλικτους, μια πρακτική που συνεχίζεται μέχρι σήμερα, παρ' όλες τις διακηρύξεις.

Αυτό θα συνεχιστεί εάν δεν δημιουργηθούν άλλοι κανόνες λήψης αποφάσεων.

Με δεδομένο ότι αυτή η Ευρωπαϊκή Συνέλευση θα έχει την ικανότητα να υιοθετεί φόρους και να μπαίνει στον πυρήνα του δημοκρατικού, οικονομικού και κοινωνικού συμβολαίου των κρατών-μελών, είναι σημαντικό να εμπλέξουμε πραγματικά τα μέλη των εθνικών και του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου. Παρέχοντας κεντρικό ρόλο στα εθνικά εκλεγμένα μέλη, οι εθνικές βουλευτικές εκλογές θα μετατραπούν de facto σε ευρωπαϊκές. Τα εθνικά εκλεγμένα στελέχη δεν θα μπορούν πλέον να αποδίδουν την ευθύνη στις Βρυξέλλες και δεν θα έχουν άλλη επιλογή από το να εξηγήσουν στους ψηφοφόρους τα σχέδια και τους προϋπολογισμούς που προτίθενται να υπερασπιστούν στη Συνέλευση. Συγκεντρώνοντας τους βουλευτές των εθνικών κοινοβουλίων και τους ευρωβουλευτές σε μία Συνέλευση, θα δημιουργηθεί μια κουλτούρα συγκυβέρνησης, η οποία αυτή τη στιγμή υπάρχει μόνο μεταξύ των αρχηγών κρατών και των Υπουργών Οικονομικών.

Γι' αυτό προτείνουμε στη Συνθήκη Εκδημοκρατισμού, που είναι διαθέσιμη διαδικτυακά (www.tdem.eu), το 80% των μελών της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης να προέρχεται από μέλη των εθνικών αντιπροσωπειών των χωρών που θα υπογράψουν τη Συνθήκη (σε αναλογία με τον πληθυσμό των χωρών και των πολιτικών ομάδων) και το 20% από το σημερινό Ευρωκοινοβούλιο (αναλογικά προς τις πολιτικές ομάδες). Αυτή η επιλογή αξίζει περαιτέρω συζήτηση. Συγκεκριμένα, το σχέδιό μας θα μπορούσε να λειτουργήσει με μικρότερο ποσοστό εθνικά εκλεγόμενων βουλευτών (π.χ. 50%). Αλλά κατά την άποψή μας, η υπερβολική μείωση του ποσοστού αυτού θα μπορούσε να περιορίσει τη νομιμοποίηση της Ευρωπαϊκής Συνέλευσης να περιλαμβάνει όλους τους Ευρωπαίους πολίτες στην κατεύθυνση ενός νέου Κοινωνικού και Δημοσιονομικού Συμφώνου, ενώ οι συγκρούσεις δημοκρατικής νομιμοποίησης μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών εκλογών γρήγορα θα υπονόμευαν το εγχείρημα.

Τώρα πρέπει να δράσουμε γρήγορα. Παρόλο που θα ήταν επιθυμητό όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης να συμμετάσχουν χωρίς καθυστέρηση στο εγχείρημα και ενώ θα ήταν προτιμότερο οι τέσσερις μεγαλύτερες χώρες της Ευρωζώνης (οι οποίες, μαζί, αντιπροσωπεύουν πάνω από το 70% του ΑΕΠ και του πληθυσμού) να το υιοθετήσουν ολοκληρωτικά, το εγχείρημα στο σύνολό του έχει σχεδιαστεί ώστε να είναι νομικά και οικονομικά αποδεκτό και να εφαρμόζεται από οποιοδήποτε υποσύνολο χωρών το επιθυμεί. Αυτό το σημείο είναι σημαντικό, επειδή επιτρέπει σε χώρες και κοινωνικά κινήματα που το επιθυμούν να εκφράσουν την προθυμία τους να σημειώσουν πολύ συγκεκριμένη πρόοδο, υιοθετώντας το εγχείρημα ή μια βελτίωσή του, αυτή τη στιγμή. Καλούμε κάθε άνδρα

και κάθε γυναίκα να αναλάβει τις ευθύνες του/της και να συμμετάσχει σε μια ενδεδειγμένη και εποικοδομητική συζήτηση για το μέλλον της Ευρώπης.

Source de la traduction : <https://www.enainstitute.org/publication>